

Inspreek tekst Shamier Madhar

Geachte voorzitter, wethouder, raadsleden, commissieleden, aanwezige steuners van dit initiatief, en dames en heren in de zaal en thuis,

Velen van u kennen mij als voorzitter van het Interlevensbeschouwelijk Overleg Zoetermeer. Sommigen kennen mij ook vanuit mijn maatschappelijke betrokkenheid en ja, ook als oud-commissielid van de PvdA.

Maar Vandaag sta ik hier namens onze voorouders. Namens de inwoners van Zoetermeer met een Hindostaanse achtergrond en ook namens iedereen die zich verbonden voelt met dit verhaal. Ik sta hier óók voor de toekomst: zodat wij dit verhaal mogen blijven vertellen.

Het verhaal van de Hindostaanse migratie. Het verhaal van contractarbeiders uit India die via Suriname uiteindelijk ook deel zijn geworden van Nederland — en dus ook van Zoetermeer.

De Hindostaanse migratie en contractarbeiders zijn geen voetnoot in de Nederlandse geschiedenis. Het is een hoofdstuk op zichzelf: een verhaal van ontworteling én opbouw, van onrecht én veerkracht — en het hoort zichtbaar thuis in het verhaal van Nederland en in het verhaal van Zoetermeer.

In 1873 vertrokken voorouders uit Uttar Pradesh, een provincie in het noorden van India. Zij kwamen uit een streek waar armoede en uitzichtloosheid het dagelijkse nieuws waren: geen werk, geen geld, geen toekomst. En toen kwamen de wervers met mooie woorden en een “gouden” belofte: *ga werken in Sarnám, je wordt rijk... en je komt terug.*

Maar we weten nu: dit was voor velen geen reis naar rijkdom. Het was het begin van een harde geschiedenis van contractarbeiders, ontworteling en overleven. En tegelijk — hoe vreemd dat ook klinkt was het óók het begin van veerkracht: families, cultuur, taal, geloof, en een gemeenschap die zich, generatie na generatie, overeind heeft gehouden.

Want als u mij vraagt wat ontworteling is... dan is het niet alleen een historisch begrip. Ontworteling is een pijn die je niet meer kunt repareren. Onze overgrootouders zijn weggerukt uit hun context en in mijn eigen leven voel ik het gevolg daarvan: ik kan niet meer achterhalen waar mijn voorouders precies vandaan komen. Of ik familiebanden heb die nog ergens doorlopen. Of er mensen zijn die eigenlijk “van mij” zijn, maar die ik nooit zal ontmoeten.

En die ontworteling zit soms zelfs in iets kleins: een naam.

Toen mijn voorouders in Calcutta aankwamen, bij de boten die hen naar de andere kant van de wereld zouden brengen, moesten ze gegevens opgeven óók een achternaam.

Maar die achternaam bestond vaak nog niet op de manier zoals wij die nu kennen. Wat

er toen gebeurde, was dat een naam werd vastgezet op papier: soms haastig, soms verkeerd gespeld, soms vereenvoudigd.

In mijn geval draag ik vandaag een achternaam die eigenlijk een voornaam was: een naam waarmee mijn overgrootouders samen op reis gingen, en die later is blijven hangen als familienaam. Dus mijn naam is niet alleen een naam. Het is een spoor. Een spoor van een administratief moment op een kade, in de drukte van mensen die niet wisten wat hen te wachten stond. Een moment waarop identiteit werd samengeperst tot één regel in een register.

En dit geldt niet voor iedereen op dezelfde manier. De één heeft papieren, namen, documenten, routes. De ander niet. Sommigen hebben een archief. Anderen hebben alleen flarden: een verhaal aan de keukentafel, een naam die anders wordt uitgesproken, een herinnering die met elke generatie dunner wordt.

Na de afschaffing van de slavernij begon een nieuwe periode. Een periode waarin de plantage-economie bleef doordraaien, maar nu met andere arbeiders, onder andere regels — en vaak met dezelfde ongelijkheid als fundament. Toen begon de komst van contractarbeiders uit India naar Suriname.

En laten we daar eerlijk over zijn: deze mensen kwamen niet zomaar “vrij” om werk te kiezen. Zij werden geworven in omstandigheden van armoede en afhankelijkheid, met beloftes die vaak mooier waren dan de werkelijkheid.

De Hindostanen waren niet de enige groep die werd ingezet. Maar zij werden uiteindelijk steeds vaker gekozen niet omdat zij “beter” waren als mensen, maar omdat het systeem hen als het meest “effectief” beschouwde voor de belangen van plantagehouders: hard werken, weinig rechten, weinig onderhandelingsmacht. En achter dat woord “effectief” schuilen echte mensen. Mensen met namen, met families, met dromen. Mensen die niet bedoeld waren om als rendement te worden gezien maar die zo wél behandeld werden.

Suriname leverde grondstoffen en opbrengsten die ergens anders waarde werden: suiker, koffie, cacao. En die opbrengsten kwamen niet vanzelf; ze kwamen van mensen die jarenlang onder zware omstandigheden op plantages werkten. Ook mijn overgrootouders stonden in die lijn van arbeid. Dat is óók een bijdrage aan welvaart geweest alleen niet als winst voor hén, maar als opbrengst voor een systeem.

En toch... ondanks dat alles... zijn wij er vandaag. Niet omdat het systeem rechtvaardig was, maar omdat onze voorouders een onmenselijke last menselijk hebben gedragen. Omdat ze bleven opstaan. Bleven bouwen. Bleven geloven dat hun kinderen het beter zouden krijgen.

Vandaag wonen er in Zoetermeer duizenden inwoners met een Hindostaanse achtergrond. Een gemeenschap die actief bijdraagt aan het sociale, culturele en

economische leven in onze stad. Maar toch ontbreekt er in het stadsbeeld nog een publieke plek waar deze geschiedenis wordt erkend en zichtbaar is.

En waarom is dit belangrijk voor Zoetermeer?

Omdat Zoetermeer een stad is die gebouwd is door mensen die ergens vandaan kwamen. Een groeistad. Een stad van nieuwe wijken, nieuwe gezinnen, nieuwe verhalen. Juist daarom hoort ook dit verhaal zichtbaar te zijn in onze openbare ruimte.

Zoetermeer investeert in samenleven: in inclusie, in verbinding, in het tegengaan van polarisatie. Maar samenleven is niet alleen samen wonen. Samenleven is ook: erkennen wie er allemaal onderdeel zijn van de stad — en welke geschiedenis zij meedragen.

De Hindostaanse migratie is niet “een verhaal van ver weg”. Het is een verhaal dat doorloopt in onze straten, onze scholen, onze buurthuizen, onze verenigingen — in duizenden Zoetermeerse families. En als die geschiedenis nergens zichtbaar is, dan missen we een kans: een kans om te leren, om te verbinden, om trots te kunnen zijn op veerkracht en om eerlijk te zijn over pijn.

Een gedenksteen is daarom geen symbool voor één gemeenschap alleen. Het is een plek die van de hele stad wordt. Een plek die vertelt: Zoetermeer is een stad waarin ieders verhaal meetelt.

En er is ook een praktische link naar de toekomst: als we toewerken naar een gedenksteen of monument, dan geven we daarmee ook inhoud aan de jaarlijkse herdenking rond **6 juni**. We creëren een vast ankerpunt in de stad voor educatie, voor herdenking, voor ontmoeting jaar na jaar.

Voorzitter, raadsleden, ik wil hierbij nadrukkelijk aansluiten op de richting die in het raadsvoorstel wordt geschetst. Allereerst: dank voor de positieve grondhouding — dat u in principe akkoord wilt gaan met het plaatsen van een gedenksteen. Dat is voor veel Zoetermeerders van grote betekenis.

Ik wil ook benadrukken dat dit initiatief breed wordt gedragen. Het wordt ondersteund vanuit de Surinaams-Hindostaanse gemeenschap, waaronder de moskee en de twee hindoetempels in Zoetermeer, en door vele inwoners die hun steun hebben uitgesproken. Ook andere geloofsgemeenschappen ondersteunen dit.

Dan het punt van de financiën. Ik begrijp de terughoudendheid als het gaat om directe gemeentelijke middelen. Tegelijk wil ik heel concreet vragen om minimaal: proces- en locatiebegeleiding vanuit de gemeente, en waar mogelijk aansluiting bij bestaande erfgoed- of cultuurmogelijkheden, of faciliteiten in natura. Soms maakt juist die praktische steun het verschil tussen een goed idee en een uitvoerbaar project.

Dank u wel.